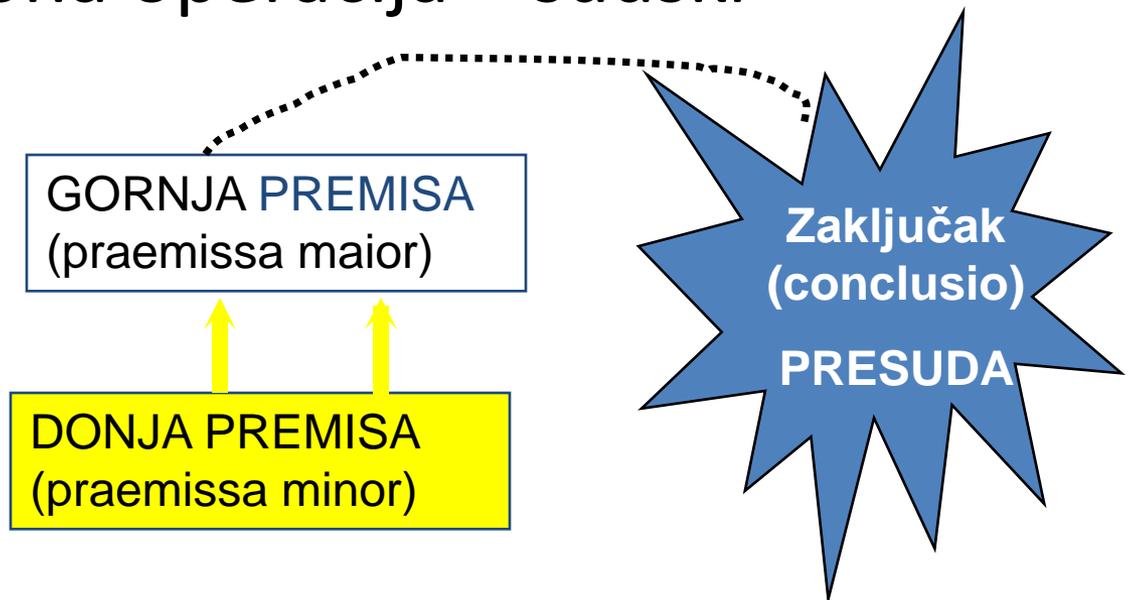

ODLUČIVANJE I ODLUKE

ODLUČIVANJE

- Odlučivanje – sudska procesna delatnost
- Primena prava
- Logička misaona operacija – sudski silogizam

Odluke - vrste sudskih odluka

- Odluka – rezultat odlučivanja
- Sudska parnična radnja
- Vrste
 - Presude
 - Rešenja

PRESUDA

- Odluka kojom se autoritativno, konačno i meritorno odlučuje o zahtevu za presudu
- Kad odluku donosi veće – presuda rezultat većanja i glasanja na nejavnoj sednici
 - vodi se poseban zapisnik, u zapisnik se unosi dispozitiv presude
 - zatvara se u poseban omot
 - otvara ga samo instancioni sud
- Kada se presuda donosi?
 - Odmah po zaključenju rasprave
 - Ako je pravna stvar složena – može se odložiti donošenje presude za 8 dana + 8 za izradu presude + još 15 dana

Kako se presuda saopštava?

- **Usmeno** – kada se presuda donosi neposredno po zaključenju glavne rasprave – sud se vraća u zasedanje i čita sastav dispozitiva
- **Pismeno** – dostavljanjem overenog pismenog prepisa presude

Od kada je sud vezan presudom?

- Od trenutka usmenog saopštavanja
- Od trenutka otpravljanja overenog prepisa presude

Kakva su dejstva dostavljanja presude?

- Presuda proizvodi dejstvo prema strankama
- Počinje da teče rok za izjavljivanje žalbe

Formalna sadržina presude

- Klauzula “u ime naroda”
- Zaglavlje (uvod)
- Dispozitiv (izrek, izreka, tenor, sentenca)
- Obrazloženje
- Potpis predsednika veća, odn. sudije pojedinca
- Pouka o pravnom leku – u prepisu presude

Zaglavlje

Republika Srbija
Osnovni sud u Nišu
P-345/2015

P-345/2015

Osnovni sud u Nišu, sastavljen od sudije Marine Simić, u pravnoj stvari tužioca Marka Petrovića, iz Niša, ul. Kralja Milana 23, koga zastupa Mile Simić, advokat iz Niša, protiv tuženog Siniše Kostića, iz Niša, ul. Kopitareva 34, radi duga u vrednosti od 340.000 dinara, na ročištu za glavnu raspravu, u prisustvu punomićnika tužioca i tuženog, doneo je 5. maja 2015. godine sledeću

P R E S U D U

Dispozitiv

1. ODBIJA SE kao neosnovan tužbeni zahtev tužioca Marka Petrovića, iz Niša, ul. Kralja Milana 23, kojim je tražio da mu tuženi isplati na ime zakupnine iznos od 340.000 dinara, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podizanja tužbe do konačne isplate.
2. Tužilac je dužan da tuženom isplati iznos od 23.000 dinara na ime naknade parničnih troškova, u roku od 15 dana

Dispozitiv

- NALAŽE SE tuženom Simi Avramoviću, iz Niša, ul. Prilepska 15, da tužiocu Draganu Antiću, iz Niša, ul. Sokobanjska 12, isplati 320.000 dinara na ime naknade štete zbog oštećenja stvari, u roku od 15 dana.
- UTVRĐUJE SE da tužilac Branko Simić, iz Niša, ul. Šumatovačka 25, ima pravo službenosti zahvatanja vode sa izvora koji se nalazi na njivi tuženika u m. zv. Popov dol, atara sela Popovo, kat. parc. 345/02 KO Niška Banja.
- RAZVODI SE BRAK tužioca Sime Avramovića, iz Niša, ul. Kozaračka 29, i tužene Milene Avramović Lukić, iz Niša, ul. Sremska 12, sklopljen dana 14. 5. 1989. godine pred matičarem SO Niš.

Obrazloženje

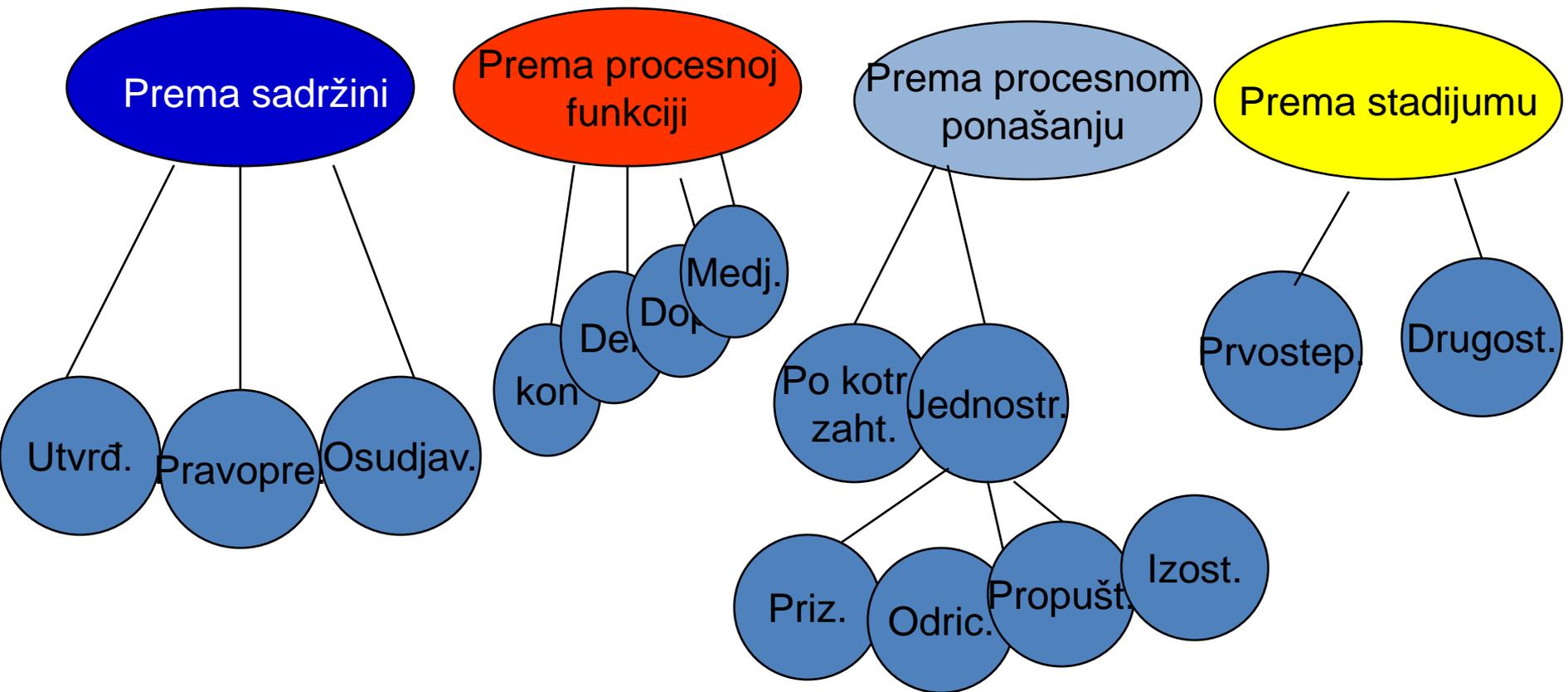
- Stanje stvari (novodi, predlozi i zahtevi tužioca i tuženog), sporne i nesporne činjenice i dokaze koji su izvedeni
- Razlozi za presudu (pravna kvalifikacija sporne stvari, ocena dokaza, pravna ocena činjenica, pravno pravilo, tumačenje pravnog pravila i zaključak o posledicama)
- Svojeručni potpis predsednika veća.(sudije pojedinca)

POJEDINE PRESUDE SADRŽE SAMO ODREĐENE ELEMENTE
OBRAZLOŽENJA

Nepostojeća presuda i presuda bez dejstva

- **Nepostojeća presuda** - presuda koja ne zadovoljava minimalna svojstva koja sudska odluka ima
 - Presuda koja nije doneta, objavljena ili otpravljena
 - Presuda koju su doneli strudenti na simulaciji sudjenja
- **Presuda bez dejstva** – zadovoljava minimalna svojstva ali ne može da proizvede dejstvo
 - Npr. ukinuta presuda, presuda koja je stavljena van snage jer su stranke sklopile sudsko poravnanje

Vrste presuda

Osudjavna presuda

- Presuda kojom se tuženom nalaže ispunjenje neke činidbe u određenom roku; po proteku roka, postaje izvršna
- Rok za izvršenje činidbe – paricioni rok (*parere* – pokoravati se, slušati)
- Vrste
- Osuda na buduću činidbu
- Osuda na ispunjenje supsidijarnog zahteva
- Osuda na ispunjenje činidbe po izboru tuženog (alternativna kumulacija)
- Osuda na ispunjenje činidbe pod uslovom

Utvrdjavna presuda

- Utvrđuje se postojanje/nepostojanje prava ili pravnog odnosa, činjenice, istinitost/neistinitost isprave
- Nije podobna za prinudno izvršenje

Pravopreinačavna presuda

- Presuda kojom se vrši tražena promena pravne situacije
- Nije podobna za prinudno izvršenje

Pravnosnažnost – *res iudicata*

- Zašto je ustanova pravnosnažnosti nužna?
- Formalna pravnosnažnost – nenapadivost presude redovnim pravnim lekom – **svojstvo presude**
- Kada nastupa
 - Za obe stranke istovremeno
 - Istekom roka za ulaganje pravnog leka
 - Odricanjem prava na pravni lek
 - Povlačenjem pravnog leka
 - Donošenjem drugostepene odluke

Materijalna pravnosnažnost

- Dejstvo koje proizvodi formalno pravnosnažna odluka
- Konačnost
- Autoritativnost
- Neizmenljivost
 - Vezuje sud koji je odluku doneo i svaki drugi sud i državni organ – *ne bis in idem*

Opšta dejstva

- Ima snagu zakonske istine - smatra se istinitim ono što je pravnostažnom odlukom utvrđeno – *res iudicata pro veritate habetur*
- Vezuje i sud i stranke
- O presudjenoj stvari ne može se ponovo suditi

Posebna dejstva

- Dejstvo pravnosnažne presude na subjektivno pravo
 - Materijalnopravna teorija
 - Procesnopravna teorija
- Naknada izmena iznosa utvrđenog presudom
- Činjenično dejstvo – presuda dejstvuje kao činjenica – npr. potraživanje utvrđeno pravnosnažnom presudom za koje je određen kraći rok zastarelosti zastareva u roku od 10 godina
- Preobražajno dejstvo
- Izvršno dejstvo
- Intervencijsko dejstvo

Granice pravnosnažnosti

- **Objektivne granice** – izreka/izrek presude
- **Subjektivne granice** – *Res iudicata ius facit inter partes*
 - **Proširenje pravnosnažnosti**
 - Presude koje deluju *erga omnes*
 - Presude koje deluju prema trećim licima (npr. prema umešačima sa položajem jedinstvenih suparničara)
 - **Refleksno dejstvo pravnosnažnosti**
 - Npr. u odnosu na jemca

Granice pravnosnažnosti

- **Vremenske granice pravnosnažnosti**
- Početak dejstva presude – u momentu kada je postala perfektan pravni akt
 - Konstitutivne deluju unazad (*ex tunc*)
- Vezuje se za činjenično stanje kakvo je postojalo u trenutku zaključenja glavne rasprave
- Dokle deluje?
 - Pravnosnažna presuda se može izmeniti u postupku po vanrednom pravnom leku